

Az angol unitáriusok gyűlései.

Pünköst hete a mozgalmak ideje volt angol unitárius testvéreink életében. Május 25-től jun. 1-ig egymást követték az érdekesnél érdekesebb gyűlések Londonban. Az érdeklődés, mint lapjaikból olvassuk, akkora mérvben nyilvánult, a mint eddig egyszerse. A különböző testületek ünnepségei mind egy közös cél elérhetésében összpontosultak. Nagy volt az egyes gyűlések hatása a jelenlevőkre és érdeklődőkre. S az összes ünnepségek lefolyása maradandó nyomot hagyott az angol unitáriusok életében. Biztatást nyertek az unitárius tiszta keresztény eszmék győzelme iránt. Közelebb jutottak az erőt adó *egységhez*, rendíthetetlen reménnyel teltek bé a jövő sikerére nézve; áldoztak a multnak, életet adtak a jelennek, s megerősítették a jövő alapját. Anglia, Irland, Wales, Skotia, Francia, Német, Olasz, Belgium, Hollandia, Orosz, Dán, Magyarország, Sweitz, India s az Amerikai Egyesült Államokban visszhangozzák a gyűlések eseményeit, lelkesítő eszméit. Új pünköst volt, melyen az apostolok különböző nyelveken beszéltek, de mind csak egyet hirdettek; új pünköst volt, a melyre több országból az emberek összesereglettek, s mindnyájan megkeresztelkedtek. Új pünköst és szent lélekkel mindnyájan betelének.

Május 25-én a különböző helyekről a különböző unitárius társulatok gyűléseire összejött vendégek egy része kirándulást tett London környékére, míg „az unitárius és más szabad gondolkozók nemzetközi társulatá”-nak tagjai ismerkedési összejövetelt tartottak.

Május 26-án, pünköst első napján, az új száz év gyűlései — a mint ezt az angolok nevezik — a templomozásokkal vették kezdetüket. A különböző templomok zsufolva voltak áhitatos hívőkkel. A vendégek közül többen predikáltak a londoni vagy a vidéki templomokban, a délelőtti vagy az estvéli istentiszteletek alkalmával.

Május 27-én a pünkösti áhitatoskodások mellett a *nemzeti unitárius társulat* tartotta meg gyűlését, a mely e napon *nemzeti unitárius mértékl. tességi társulatnak* kereszteltetett. E gyűlésen sok

érdekes és beható tanácskozás volt, a melyek inkább a belföld ügyeivel foglalkoztak.

Május 28-án délelőtt a vasárnapi iskolai társulat mintegy 400 tagja tartotta gyűlését, a melyen több nevezetes intézkedés után a vasárnapi iskola érdekében és ügyeiben kiadott művek jelentettek be. E gyűlésen nem unitáriusok is sokan jelentek meg Londonból.

Délután a központi *postal mission* társulatnak volt gyűlése, melynek tagjai a gyűlés után Richmondra rándultak ki. Később az unitárius papok nyugdíj ügyében alakult bizottság tartotta meg érdekes ülését.

Este a St. James Hallban a *Brit és külföldi unitárius társulat* tartott évi közgyűlése alkalmából rendes istentiszteletet, a melyen többen, mint 2000 voltak jelen. Az egyházi beszédet Stopford Brooke londoni jeles lelkész mondotta. Istentisztelet végeztével a gyűjtésből több mint 80 font (1700 kor.) gyűlt össze a társulat javára.

Május 29-én volt a Brit és külföldi unitárius társulat évi rendes közgyűlése. A társulat alapításának 75 ik évfordulati ünnepe volt ez. A jelentésből látjuk, hogy stipendiumon egy skót tanulót minden évben ezután Oxfordra küldenek a Manchester Collegeba. A japán unitárius mozgalmak további intézése teljesen a benszülöttek kezébe tétetett le. Az utóbbi 42 év alatt 100 új unitárius egyház alakult csupán Angliában, nem számítva a külföldi munkálkodást s a társulat segítségével külföldön alakult egyházakat. A titkár, valamint a pénztárnok részletes jelentését tudomásul vették. Azután szebbnél szebb és tartalmas beszédekben a jelen állapotot és a jövő teendőit vitatták meg, mert a mint egyik szónok kifejezte az unitarizmus teljesítette ugyan a maga kötelességét, megtette teendőit s mindent nagyon jól, de azokat még félig se végezte be. Türelemmel, szilárd akarattal és elhatározással kell tovább menni, míg a kovász az egész tömeget megéleszti. Az unitarizmus a maga munkáját csak akkor végzi be, a mikor a vallás lényegül nem a nézetek helyességét, hanem az őszinteségét tekintik. Tiltakozott a gyűlés a kormány azon eljárása ellen, hogy az unitáriusok pénzén oly iskolák állittassanak fel, melyek ügyeibe ők bele nem szólhatnak. Követelik maguknak a helyet minden iskolai felügyelőségénél s ennek érdekében országos mozgalmat indítanak.

Este a szokásos *soire* vidám hangulatban folyt le.

Május 30-án „az unitárius és más szabad gondolkozók nemzet-

közi társulata" tartotta gyűlését. A gyűlés terem tömve volt s a különböző nemzetek lobogói lengtek a karzatról. E társulat 1900-ban alakult Bostonban az amerikai unitárius társulat 75 évi fennállása ünnepéye alkalmával. Célja: fentartani az érintkezést mindazon szabad gondolkozó férfiak és nők között, bármely nemzethez vagy valláshoz tartoznak is, a kik egyesülni kívánnak a tiszta vallásban és a tökéletes szabadságban, a kik növekedni óhajtanak a testvériségben és az együtt munkálásban. Gyűléseit két-három évenként különböző országokban tartja. A társulatnak van elnöke, titkára és végrehajtó bizottsága, a kiket minden gyűlés alkalmával a határozatok végrehajtására választanak.

Most elnök Carpenter J. a Manchester College nyugalmazott tanára volt, titkár C. W. Wendt Amerikából. A gyűlés megkezdése előtt istentiszteletet tartottak. A gyűlés megnyitása után az elnök üdvözölte a francia, német, holland, dán, magyar, olasz, orosz, indiai stb. képviselőket, a kik mindannyian tartalmas és szép beszédben válaszoltak. A magyar képviselő Józán Miklós budapesti lelkész volt, ki szép beszéd mellett átadta a társulatnak püspökünk, egyházunk és a budapesti egyházközség üdvözlését.

Olaszországot Bracciforti képviselte. Beszéde után Carpenter elnök felemlítette, hogy Bracciforti érdekes mozzanatot beszélt el neki arról a tiszteletről, a melylyel Italia királynéja Channing, Martineau művei iránt viseltetik. E művekre ő hívta fel a királyné figyelmét, s a királyné nagy megpróbáltatásai közben, a mikor férjét meggyilkolták, azokból a művekből azt a hitet tanulta meg, mely oly imában nyert kifejezést, melyet a kathol. egyház elátkozott, de a nép szívébe fogadott, egy imában, melyben kiöntötte a királyné lelke bizodalját az atyában s boesánatot kért a gyilkos számára.

Az idegen képviselők fogadása után május 30-án és 31-én egymást követték a szebbnél szebb felolvasások. A felolvasók sorában ott volt Józán Miklós lelkészünk is, a ki beeses felolvasást tartott népünkről s a nép lelkének a költészetben való megnyilatkozásairól. Május 31-én délután 4—6 óra közt a londoni lord Mayor fogadta a nemzetközi társulat tagjait. A lord Mayor üdvözlétére Carpenter elnök válaszolt, elmondván hogy ők most 15 nemzetet és 18 vallást képviselnek s mióta együtt vannak, semmi egyenetlenség vagy visszavonás nem történt közöttük. Mindnyájan ama boldog tudatban vannak, hogy a brit birodalomnak, melynek London a központja, legnagyobb érdeke a béke. Békét élveztek ők

vallásos gyűléseiken s reméli, hogy nem messze az idő, a mikor az áldott béke jut osztályrészébe minden nemzetnek. A lord Mayor feleletében jelszónak nevezvén a *békét, jóakaratot és békességet kívánt mindenkire.*

Jun. 1-én e társulat folytatta gyűlését, a melyen az elvégzendő munkáról tárgyalt. Majd a végrehajtó bizottságot választották meg. A jövő gyűlést 1903-ra tervezik Hollandiába vagy Svájcba.

CSIFÓ SALAMON.

G o n d o l a t o k.

Meleg-Földvár, 1900. sept. 23.

Ablakomon behajlik az ezetfa ága. Zöldes levelei, melyeknek egy része kezd sárgába átmenni, enyelegve játszanak a betolakodó napsugárral. Mely mintha mondaná: Boesászatok be ahoz a jó emberhez, nézzétek, mint kívánczik utánam! Jól mondod, kedves napsugár! S ti ruhát váltó esalfa falevelek, mit mondjak rólatok, lám ti nem vagytok oly szeretetreméltók, hol van mosolygó arezotok, mely elúzi körünből a bánatot? A múlandóság jelképei lettetek. S mi a czélotok? Mint előhírnökei az ősznek figyelmeztetni akartok-e talán, hogy az ember életének is van ősze és arra gondoljon mindenki előre, ki attól nem késett meg, mikor annak tavaszában nem gondol semmire, legalább olyanra, mi komoly dolog?

Igazad van. Az ember életének ősze csak megjön, akár hívja valaki, akár nem. Hogy nálam megérkezett, bizonyítják fáradt tagjaim és a gondok sokasága, mely rendre csak összekerül. Olyan az, mint a víz folyása, mely haladtában mind többet von magához, mert minden völgy hozza a maga jutalékát. Oh életem völgyének csendes kanyarulatai, ti is meghoztátok a magatok búját, keservét és a gondokat, melyek az élet napjait összefűzik! Talán ti nélkületek nem is élhet az ember, azért neveznek emberi élet: siralom völgyének.

Mit tudom én.

Csak azt érzem gyakran, hogy nehéz élni.

De azért csak élünk, míg élünk adatik.

A jó Isten tudja, miért adja, kit, hogy megalázzon, ha gondolataiban fennhéjázó, gőgös volt, kit, hogy kitüntessen, próbára akarván tenni megadását és hitbeli bizalmát a csapások elviselésére.